

Asia: VN/7198/2018 OM

Sotilasoikeudenkäyntilainsäädännön uudistaminen

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hovioikeus pitää työryhmän mietintöä kattavana ja hyvin perusteltuna. Mietinnössä nykytilaa on arvioitu hyvin ja ongelmakohdat on nostettu selkeästi esille. Mietinnössä on ansiokkaasti pohdittu muutosten taustaa ja merkitystä eri näkökulmista sekä käyty monipuolisesti läpi kansainvälinen vertailu, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntö sekä YK:n toimielinten kannanotot.

Hovioikeus pitää esitettyjä sotilasoikeudenkäyntilain muutoksia tarpeellisina ja yksityiskohtaisesti perusteltuina. Vaikka suurin osa sotilasrikosasioista käsitellään nykyisin sotilaskurinpitomenettelyssä, on tärkeää, että sotilasoikeudenhoitoa säätelevä lainsäädäntö on kokonaisuutena ajantasainen ja täyttää kaikilta osin oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukset.

Työryhmän käsittelemien säännösten lisäksi valmiussuunnittelun näkökulmasta voisi olla tarve tarkistaa lain 6 luvun sota-oikeuksia koskevia säännöksiä.

Pykälät ja niiden yksityiskohtaiset perustelut

Sotilasoikeudenkäyntilaki

2 § 2 momentti

Uudistus, jonka mukaan lainkohdassa luovuttaisiin kokonaan niin sanottujen epävarsinaisten sotilasrikosten luettelosta ja momentissa säädettäisiin siitä, että sotilasoikeudenkäyntiasiana käsitellään syyte sotilasta vastaan teosta, josta säädetään rangaistus rikoslaissa, on hyvä ja kannatettava. Se selventää ja selkeyttää kyseistä lainkohtaa. Erityisen tärkeää ja kannatettavaa uudistuksessa on se, että asevelvollisuudesta kieltäytymistä (asevelvollisuuslaki 118 §) koskevia asioita ei enää käsiteltäisi sotilasoikeudenkäyntiasioina. Muutosehdotus kaikinensa parantaa merkittävästi oikeusturvaa ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumista.

2 § 3 momentti

Esityksessä ehdotettu uusi momentti on johdonmukainen ja kannatettava asianosaisen oikeusturvan kannalta. Nähtäväksi jää, aiheuttaako rajoitus rajanveto-ongelmia tai vaikuttaa ohjaavasti rikosnimikettä harkittaessa, mutta joka tapauksessa ehdotus on mietinnössä esitetyn perusteiden hyvä. Myös muutoksenhakuvaihetta koskeva täsmennys, jonka mukaan asian käsittely etenee alkuperäisen kokoonpanon ja oikeudenkäyntimenettelysäännösten mukaisesti, on tarpeellinen.

3 § 1 momentti

Hovioikeus toteaa, että esityksen mukainen muutos on kannatettava ja se sujuvoittaa asioiden käsittelyä merkittävästi. Toisaalta on tärkeää, että lainkohdan sanamuodon mukaisesti säilyy mahdollisuus käyttää sotilasjäsenkokoonpanoa edelleen tarpeen ja asian niin vaatiessa.

10 b §

Ehdotus uudesta pykälästä, jossa osin voimassa olevan sotilasoikeudenkäyntiasetuksen 1 §:n 1 momentissa säädettyä vastaavasti säädettäisiin sotilasjäsenen palvelussuhteen edellytyksistä ja tarkennettaisiin sotilasjäsenen palvelussuhteen edellytyksen koskevan ainoastaan nimittämishetkeä, on hyvä ja kannatettava. Lisäksi on tärkeää, että sotilasjäseniltä edellytetään nimitettäessä tuomiopiiriin joukko-osastojen ja toimintojen sotilaallista ja teknistä asiantuntemusta.

11 § 4 momentti

Sotilasjäsenen toimikautta koskeva muutos on mietinnössä esitetyn perusteiden hyvä ja kannatettava. Varjopuolena toimikauden pidentyminen voi vähentää pätevien sotilasjäsenten halukkuutta hakeutua tehtävään.

Muilta osin Rovaniemen hovioikeudella ei ole lausuttavaa mietinnöstä.

Ålander Tuula
Rovaniemen hovioikeus